

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 34, GOD. II, BEOGRAD, UTORAK, 11. DECEMBAR 2007.

Redakcija: Miloš Živanović, Saša Ilić, Tomislav Marković, Saša Čirić; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: beton@danas.co.yu, redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeći broj izlazi 25. decembra

ŠTEMUJU LI KOD VAS?

Nedavno je na naš redakcijski mejl stigla reakcija s *one strane*, i to na jedan pomen prezimena pesnika Grujičića u teorijskoj analizi Boška Tomaševića, u prethodnom broju **Betona**. Pesnik i direktor „Brankovog kola“, dojučerašnji funkcioner DKV i eliminator višejezičnih tabli, oglasio se povodom objavljivanja teksta pod naslovom „Pesnik jedne dimenzije“, zahtevajući da mu se na stranicama **Betona** ustupi isti onaj prostor koji je dobio naš saradnik Tomašević. Da se razumemo, rubrika „Mixer“ je jedina specijalizovana rubrika u zemlji, ako ne i u regionu, koja se bavi dekonstrukcijom književnih i paraknjiževnih tekstova ugrađenih u temelj retrogradnog kulturnog modela. Tekstovi u ovoj rubrici ne bave se novčanim proneverama, ličnostima pojedinaca, krivičnim prekršajima ili sličnim rabotama, već vrlo preciznom analizom književnih dela i demontažom njihovog ideološkog potencijala. Stoga kada Boško Tomašević iznese stav da je poezija određene skupine pesnika *neprevodiva* na svetske jezike, odnosno na jezik savremenosti, onda to *ne predstavlja nanošenje duševne boli* imenovanim pesnicima, već kritički stav koji se može opovrgnuti samo na jedan način: podnošenjem na uvid neke njihove prevedene zbirke pesama i to kod svetskih izdavača koji drže do književnih standarda. A to se bar lako može utvrditi (Videti: **Beton** br. 21). Ukoliko se tako nešto dogodi, molimo vas da nas obavestite. Rado ćemo usvojiti vaš prigovor. Međutim, dok se tako nešto ne dogodi, vaše replike ćemo objavljivati na našem sajtu (www.elektrobeton.net), u rubrici „Štemovanje“ koja je namenjena uspostavljanju širokog društvenog dijaloga o problemima kojima se Beton bavi. Zahvaljujemo vam još jednom na interesovanju i podsećamo vas da za koji dan izlazi naša knjiga sa tekstovima iz rubrike Mixer, koja može poslužiti kao odličan vodič za dobro pisanje i kritičko mišljenje.

Redakcija **Betona**

MIXER

Miloš Jovanović: Crkveni (u)govor i seksualne slobode

CEMENT

Saša Čirić: Ni poezije ni smrti

ARMATURA

Zoran Janić: Reči bez stvari

VREME SMRTI I RAZONODE

Momčilo Mihajlović: Miris poljskog smeća
Tomislav Marković: Istorija kožne bolesti

BULEVAR ZVEZDA

GUSKOVA, Jelena Jurjevna

BLOK BR. V

Karta srpskog spasa 2

MIXER

Piše: Miloš Jovanović

CRKVENI (U)GOVOR I SEKSUALNE SLOBODE

Stav pravoslavlja prema homoseksualnosti

SVETO SRCE DRŽAVE

Srpska pravoslavna crkva je dočekala period u kome naplaćuje svoj dugogodišnji potčinjeni položaj u ateistički dirigovanom društvu. Česte su televizijske emisije čiji je sadržaj posvećen temama iz sveta religije. Predstavnici Crkve su rado viđeni gosti u emisijama gde se pretresaju najvažnija društvena pitanja. Redovni su novinski i TV izveštaji sa osveštavanja novoizgrađenih hramova, dok su prenosi religijskih svečanosti povodom crkvenih praznika postali neizbežni. Dnevna štampa doslovno prenosi božićne i uskršnje poslanice Patrijarha Pavla i revnosno podseća čitaoce na značajnije datume (crvena i crna slova) iz crkvenog kalendara.

Uvođenjem veronauke u osnovne i srednje škole Crkva je ušla i u obrazovni sistem, a uključivanjem sveštenih lica u vojne jedinice, kao i prisustvovanjem predstavnika verskih zajednica vojnim svečanostima i svečanim podelama *svećanih* poziva za *svečano* služenje vojnog roka novim običnim regrutima - i u vojne institucije. Iako se „Crkva ne bavi politikom“ (ili, bar, „ne bi trebalo da se bavi“), njeno prisustvo u političkom životu je vidljivo kroz brojne aktivnosti kakve su: javni poziv Patrijarha za ponovno uspostavljanje monarhije, kao i poziv Srbima sa Kosova i Metohije da ne glasaju na izborima za kosovsku skupštinu. Obeležavanje stranačkih slava uz obavezno prisustvo sveštenika i sečenje slavskog kolača, zaklinjanja članstva pojedinih stranaka na vernost partiji u Crkvi (radi predupređivanja „prebega“), konsultacije državnih funkcionera sa crkvenim velikodostojnicima (gde funkcioneri dolaze velikodostojnicima na noge), kao i „učutkivanje“ glasova iz suprotstavljenog tabora od strane nekih ministara uz obrazloženje da se „posle Patrijarha ne govori“ - takođe svedoče o prisustvu Crkve u političkom životu, s tim što je ono ovde pre rezultat nastojanja političara da se u javnosti prikažu kao bliski Crkvi, i tako, igrajući na sigurno, prikupe političke poene. Crkvena učenja i stavovi postaju preovlađujući moralni diskurs, a Crkva se (samo)proglašava jedinim legitimnim čuvarom (patrijarhalne) tradicije i morala.

→ Paula Muhr *Tata* ←

GUZOBORCI

Jedan deo pomenute tradicije čine i utvrđene rodne uloge žena i muškaraca, čiji se jedan segment odnosi na norme koje regulišu seksualne odnose. Normirane su vrste seksualnih činova, vreme kada se seks sme upražnjavati, kao i kategorije dozvoljenih partnera u smislu starosnog doba, društvenog statusa, stepena srodstva, i na kraju - pola. Tako se na seksualne odnose partnera/partnerki istog pola gleda, najblaže rečeno, neblagonaklono, to jest, sa moralnom osudom, koja kod određenih militantnih grupa može preći i u fizičko razračunavanje koje za cilj ima istrebljenje onih koji ih praktikuju. Post na internet-forumu srpskih nacionalista (.com) predstavlja primer ovakvog radikalnog stava (u ovom slučaju protiv muških homoseksualaca):

Braco Srbi i sestre Srpkinje, Guzoljubi [sic] su najveće zlo savremene ljudske civilizacija i zbog toga bi ih bilo neophodno istrebiti kao kukolj iz zita. Veoma sam tolerantan, druzeljubiv, bogobojazljiv i istinoljubiv covek, ali zavarati oci pred najvećim problemom savremenog drustva je nojevizam [sic] kojemu pripadaju samo slabici, kukavice i bogohulnici. Guzoljublje je greh kod svih monoteistickih (jednobožackih)

prestavlj

vera, devijacija i shizofrena bolest po tumačenju vrhushkih medicinskih strucnjaka i zabranjeno, animalno i pogano (ne)delo koje se kaznjava po zakonu u organizovanim drzavama koje zele da ocuvaju svoju naciju, veru i kulturu.

Zar to nije dovoljan razlog da smem, zelim i hocu da uskliknem:

SMRDLJIVE GUZOLJUBE I NJIHOVE MECENE JE POTREBNO UNISTITI SADA, ODMAH I ZAUVEK !!!

S postovanjem i uzazavanjem svih zdravih, normalnih i cestitih ljudi koji o ovakvim temama pisu sa gadoscu, gnusanjem i velikim prezirom.

Nemili događaji pri pokušaju održavanja prve gej-parade u Beogradu 30. juna 2001. godine, kao i reakcije javnosti na tadašnje izlive nasilja, najbolje ilustruju vladajuće stavove prema homoseksualcima u Srbiji. Koliko, i da li uopšte, takav negativan stav može biti osnovan, ili čak opravdan, zvaničnim odnosom Crkve prema gejevima i lezbejkama?

Da bi se mogli istražiti uticaji koje crkveni stavovi prema homoseksualnosti imaju na širu populaciju, potrebno je, najpre, iste eksplicirati i, po mogućstvu, izneti argumente koji se navode kao njihova osnova. Naravno, treba imati u vidu da postojanje

zvaničnog stava Crkve ne znači odsustvo različitih tumačenja i praksi prema homoseksualcima od strane klera.

PROKREACIJA I JERESI RASIPNIŠTVA

Prvo i osnovno: Crkva bezrezervno osuđuje sve vrste seksualnih činova koji za svoju svrhu nemaju produžetak ljudske vrste – što je, prema crkvenom učenju, izričita i nepromenljiva uloga seksualnih odnosa, propisana od strane Boga i potvrđena iskustvom, koja se čoveku daje u vidu prirodnog zakona. Tako se bilo koja zamisliva upotreba ljudskih polnih organa za svrhe različite od onih predodređenih za oplodnju/prokreaciju, smatra suprotnom prirodi stvari (koju je odredio Bog) i, opet prema crkvenom učenju, proizvodi sledeće negativne posledice:

- a) Takva upotreba narušava Božju zapovest vezanu za razmnožavanje i čovekov emocionalni život koji proističe iz instinktivne privlačnosti prema suprotnom polu (ne uzima se u obzir da privlačnost prema osobama istog pola, takođe, može biti instinktivna), ne samo radi rađanja, već i zarad razvijanja ličnosti muškarca i žene do nivoa potpunosti kroz združivanje u svejtoj bračnoj zajednici. Zbog svega ovoga homoseksualnost je uvreda Bogu i, pošto je pokušaj izmene zakona koji regulišu Božju tvorevinu, predstavlja bogohuljenje. S druge strane, seksualni odnosi u (heteroseksualnom) braku ne samo da nisu štetni, već se o njima katkad govori kao o „liturgiji u krevetu“. Upečatljiva je i anegdota o Sv. Jovanu Kronštatskom koga je, na intervenciju njegove supruge iz razloga neispunjavanja svojih bračnih obaveza, ukorio nadležni vladika, pošto na takvu samostalnu odluku o seksualnom uzdržanju nije imao pravo. Supružnik se sme uzdržavati od seksa tek uz saglasnost supružnice, jer bi u slučaju preljube sam snosio odgovornost što ova traži zadovoljenje na drugoj strani (vidi: *1. Kor. 7:5*).
- b) Homoseksualnost remeti normalan razvoj društvenih (čitaj: tradicionalnih ili patrijarhalnih) obrazaca ponašanja i kao takva je štetna za sve (čitaj: ne sviđa se nekima). Ovi ugroženi obrasci uključuju lične vrednosti koje se odnose na polnost, koje ljudi inače smatraju vitalnim za svoju egzistenciju.
- c) Homoseksualna osoba degradira sopstveni pol i odriče se samopoštovanja koje je izazvano osećanjem življenja u skladu sa Božjom kreacijom (interesantno je da religiozni homoseksualci svoju seksualnu orijentaciju doživljavaju kao bogom danu, te smatraju da je njihova seksualna praksa sasvim u skladu sa Tvorčevom namerom).

Shodno gore navedenom, Crkva muželoštvo i ženološtvo (mušku i žensku homoseksualnost) svrstava među druge vrste bluda, kakvi su rukoblud (masturbacija), preljuba, incest i skotološtvo (zoofilija). Kao vid perverzije, ona se u isto vreme smatra i smrtnim grehom, čijim se glavnim uzrokom navodi nečistota roditelja i njihov raspusni život – ovim se implicitno izražava ideja da je heteroseksualnost prirodna, a homoseksualnost, kao rezultat kvarenja te prirode, pad u greh.

DOGMA MATRIMONIJE ZA ODBRANU I OPSTANAK DRUŠTVA

Pravoslavna crkva, dakle, veruje da društvo homoseksualnost treba da tretira kao nemoralnu i opasnu perverziju – kao bolest, a religijske institucije kao greh. U oba slučaja, zahteva se korek-

cija, odnosno, lečenje, i to poverljivo psihijatrijsko lečenje kako bi se homoseksualcima moglo pomoći da povrate (hetero)seksualni identitet koji bi im omogućio samopoštovanje i koji im pripada na osnovu Božje volje. Pri tome, smatra se da psihijatrijsko izlečenje bez religijskog usmerenja i pomirenja sa Bogom, neće dati dugoročne rezultate. Crkveni stav je sledeći: kada su homoseksualni hrišćani voljni da se bore, i kad im se, uz strpljenje, saosećanje i autentičnu ljubav, ukaže pomoć od strane porodice i prijatelja (pošto nijedno ljudsko biće nije oslobođeno ove borbe u ovom ili onom vidu i niko, osim Boga, nije bezgrešan) Gospod garantuje pobedu na načine koji su samo njemu poznati. Nema neoprostivog, već samo neokajanog greha.

Crkva je spremna da primi u svoj zagrljaj sve grešnike, pa i homoseksualce, koji su „priznali svoj greh“ i koji su spremni na isкупljenje koje je moguće jedino u okviru Crkve, i to uzdržavanjem od greha, neporočnim i čednim življenjem – što u slučaju homoseksualaca znači uzdržavanjem od seksualnih odnosa sa osobama istog pola. „Uzdržanjem se umrtvljuje u nama ovaj pali život koji rađa greh i smrt, da bi se u umrtvljenom telu rodio novi, besmrtni život, koji je večni život pred licem Božjim“. Onima koji nastavljaju sa grešnom praksom neće biti omogućen pristup bilo kojoj svetoj tajni, kao ni hrišćanski ukop, zbog toga što njihov način života izaziva skandal među iskrenim vernicima. Crkva se zalaže i za to da onima koji propagiraju „homoseksualni način života“ ne treba dopuštati da rade učiteljski, vaspitački ili bilo koji drugi posao koji je vezan za decu i omladinu, niti da zauzimaju komandne položaje u vojsci ili u kazneno-popravnim ustanovama.

Po pitanju brakova homoseksualaca, stav Crkve je izričit i jasan: Pravoslavna crkva ne može i neće blagosiljati istopolne bračne zajednice. Pravoslavna učenja o braku i seksualnosti, čvrsto zasnovana na

CEMENT

Piše: Saša Ćirić

NI POEZIJE NI SMRTI

Nebojša Vasović: *Ni ljubavi ni hleba*, Povelja, Kraljevo, 2006.

1. Sartr je u svom poznatom eseju iz *Modernih vremena* „Šta je književnost“ pitanje „Za koga pisati“ stavio u naslov posebnog poglavlja – toliko mu je bio važan čitalac iz 1947. godine. Vasovićeva uvodna pesma „Pišem“ organizovana je kao niz direktnih odgovora na ovo pitanje. Vasovićevi odgovori nose u sebi vrstu socijalne kritike i bunta, oslikavajući internu fizionimiju emigrantskog iskustva. Oni su apsurdni jer predstavljaju anti-odgovore: govore da autor ne piše za one koje navodi kao svoje čitaoc: za izdavače, prijatelje, njihovu i svoju nerođenu decu. Vasovićev svet je svet bazičnih nuždi i isključivih opredeljenja. Izdavači su bezobzirni kapitalisti iz doba prvobitne akumulacije kapitala, čitaoci permanentno ugroženi građani koji ne nalaze izlaz iz kaveza svog straha od egzistencije. Gluvilo ovog sveta uokviruje samoća kao izgnanstvo: prijatelji su egzilanti koji ne znaju da je autor pisac, njihova deca su egzilanti iz maternjeg jezika na kome autor (jedino želi da) piše.

Paradoksalna poenta je crnohumorna: *Najzad sam postao pisac, / više ne pišem samo za sebe*. Pošto je reč o nepostojećim ili nemogućim čitaocima, ova poenta zapravo glasi: „Najzad sam postao pisac, više ne pišem ni za koga“. To je i Vasovićev odgovor na Sartrovo pitanje. Šta pokriva ovaj odgovor? Njegov autor postaje autor tako što piše ni za koga. Princip ili duh njegovog autorstva, jednako kao i svet o čijem postojanju svedoči njegova poezija, obeležava ništavilo. Ovo pisanje namenjeno je nebiću. Vasovićev autor se rađa u smrti bića. On tu smrt konstatuje i sa te pozicije, koja je

ca ratnog zajma da kupi i grozničavo izračunava kamate. (158/159)

U pesmi „Za razliku od Kafke“ (11), dve godine kasnije, dokazuje se genijalnost Kafke u odnosu na afričkog slona. Prvi, tj. Kafka, nikad nije imao slobodnog vremena, plašio se svog oca, nije imao dece, nije završio nijedan svoj roman, većito je tragao za svojim identitetom. Drugi, tj. afrički slon, bez tereta genijalnosti, nije bezdetni neurotičar i *završi sve što počne*.

Vasovićev sarkazam nije transparentan ali je malicioznost prema Kafki dosledna. U navedenom citatu iz *Dnevnika I* Vasović je mitomah. On ukazuje na sitnu dušu prononsirane veličine „magijskog realizma“, bacajući senku osporavanja i na njegovo delo. U pesmi, čudno, Vasović je implicitno zastupnik prirode – roditeljstva, duševnog mira, dovršenih i celovitih literarnih formi, slaganja sa roditeljima, nepodeljenog i stabilnog identiteta, svega, dakle, što nije ni on sam ni njegova poezija. Implementira novi, post-nadrealistički ideal: biti afrički slon.

3. „Jednom pesniku“*

*Kažeš, hteo bi da budeš
primljen u Akademiju.
E, pa onda piši ono što oni vole!*

„A šta je to što oni vole, šta da pišem?“

*E, pa oni ne vole da ti pišeš,
oni vole ono što je već napisano.*

* neispisana posveta Goranu Petroviću i Mihajlu Pantiću. Samo, da li je baš tako da svi koji nisu (još) primljeni u Akademiju ne pišu onako kako to akademici vole?

Svetom pismu, kanonskom pravu i dve hiljade godina crkvene tradicije, kažu da se brak sastoji iz supružničke zajednice muškarca i žene i da je autentičan brak od Boga blagosloven kao sveta tajna. Ni sveti spisi, ni crkvena tradicija ne blagosiljaju niti na bilo koji način uređuju takvu vrstu zajednice između osoba istog pola. Iako svaki brak nije blagosloven decom, svaki postoji da bi muškarac i žena postojali u novoj stvarnosti „jednog tela“ – odnosu zasnovanom isključivo na različitosti polova, to jest, njihovoj komplementarnosti. *Marko*, glava 10, stihovi 6-8: „A u početku stvaranja Bog ih je stvorio kao muža i ženu. Zbog toga će ostaviti čovjek oca svojega i mater i prilijepiće se ženi svojoj, i biće dvoje jedno tijelo. Tako nisu više dvoje nego jedno tijelo“. Zajednica muškarca i žene u braku podražava zajednicu Hrista i njegove Crkve, i kao takav brak je nužno monogaman i heteroseksualan. Na zahteve za legalizaciju istopolnih brakova Crkva gleda sa neodobravanjem i izražava brigu za posledice koje bi ozakonjenje homoseksualnih partnerstava moglo da donese. Prema nekim bogoslovskim piscima na red će doći vapaji za javno priznavanje prava na incest i sodomiju, a na kraju pravo na satanističke orgijastičke pirove sa prinošenjem žrtava demonima. Postavljanje homoseksualnosti u isti kontekst sa satanizmom, gde se homoseksualnost predstavlja kao neka vrsta uvoda u potonji, naprosto predstavlja arbitrarno dovođenje u vezu ove dve pojave, što jako liči na često povezivanje homoseksualnosti i pedofilije. Ako je homoseksualna praksa u nekim aspektima i suprotstavljena crkvenim učenjima i nazorima, to ne znači da ima veze sa obožavanjem đavola ili bilo kojim oblikom žrtvovanja ili orgijanja. Isključivost bipolarne logike (ispravno/pogrešno), koja se na nivou društvenog iskazuje kroz slogan/maksimu „ako nisi naš, onda si protiv nas“, pokazuje se kao pogubna, upravo pri razmatranju osetljivih pitanja, kakva je homoseksualnost. Pogubnost se ogleda u evociranju ionako već previše prisutnih negativnih emocija i afekata, što nikako ne vodi rešenju problema, već njegovoj mistifikaciji i zloupotrebi.

OSVETA JE MOJA...

S obzirom na intenzitet izrazito negativnog stava Crkve prema homoseksualnosti, ne bi se moglo očekivati (bar ne u skorije vreme) da se on promeni. Tradicionalna, i u mnogome tradicionalistička, Pravoslavna crkva teško da će pratiti primer Anglikanske crkve u kojoj je moguće rukopoloženje homoseksualaca za sveštenike, čak episkope. Treba pomenuti kao indikativno to da su istupi pojedinih pravoslavnih crkava iz Svetskog saveza crkava, između ostalog, bili motivisani ovom praksom Anglikanaca. Briga za „moralno posrnule“ ostaje na pojedincima – pravoslavnim sveštenicima, koji neće pokušavati da preobrate religiozne homoseksualce, već će im se nalaziti kao duhovnici i prijatelji i na njih gledati „bez ognja“ i osude, kao ranohrišćanski podvižnik Ava Jovan Persijski, koji kaže: „Ako ih je sam Bog stvorio, ko sam ja da im prigovaram“ ■

BETONJERKA POLUMESECA

Ratni huškači su živi dokaz da nije srpski ćutati.

Tomislav Marković

početna tačka zbirke *Ni ljubavi ni hleba*, kreće njegovo nepokretno putešestvije po Parmenidovom biću, kugli savršenog ništa.

2. Vasović prezire Kafku. Istovremeno se posredno ruga svima koji u ovom *manjinskom* (Delez/Gatari) autoru (praški Jevrejin koji je pisao na nemačkom jeziku) vide genijalnog pisca. U svom *Dnevniku I* (Narodna knjiga, 2004.) Vasović piše: *Evo čime je 1915, dok su njegovi vršnjaci ginuli na frontu, bio zaokupljen [introvertni] Kafka*. Sledi citat u kome Kafka *uzbuđeno premisslja da li i koliko obvezni-*

Milione svojih najbližih,/ nestalih u ratu/ i rasejanju,/ brzo su zaboravili.
Ali, kad je 1971./ umro Luj Armstrong,/ zvani Sačmo,/ svi su plakali.
Božji narod.

Da postoji nacionalni **Beton**, Nebojša Vasović bi bio njegov glavni urednik. Odlika novog srpskog nacionaliste i dalje je da ga *sve rane svoga roda bole*, ali to ne pokazuje otvoreno. On sada nastupa sa pozicije sarkastičnog defanzivca. On ne promovise ono u šta veruje, on grubo ismeva i dekapituje ono što ne može da podnese. Na žalost čitalaca, i stari i novi nacionalista hronično pati od nedostatka rafiniranog smisla za humor. Krutost njegove visokoparne retorike i teret nacionalne brige dopušta njegovom licu tek sardonični kez ili grohot pobednika. Iz defanzive sipe strelice umočene u otrov zlobe, naročito na račun univerzalnih vrednosti. Sve što napušta atar domicilnog (tog šireg utvrđenja lokalnog i feudalnog), budi neutrnuti oprez zatočnika filozofije palanke. Nalik Nabokovljevim ruskim emigrantima ili srpskoj poratnoj emigraciji (koja je sa američkim pasošem u džepu i u svojoj američkoj domovini prozivala pobunjene srpske studente da nepatriotski primaju američku pomoć), Vasović živi tamo gde najviše mrzi. Njegov mazohizam je patriotski čin: on pati umesto drugih, potencijalnih emigranata, razobličavajući svu bedu Zapada davno izloženog svojoj neumitnoj propasti. Ali šta ovde Vasoviću smeta, zašto Srbije proziva? Zato što mrtve svoje zaboraviše ili zato što su plaćipičke? Ili i jedno i drugo? Vasovićev problem leži u tome što sposobnost saučestvovanja u patnji drugih, kao i poštovanje smrti popularnog velikana iz druge kulture, zaista predstavlja deo hrišćanskog puta u „carstvo nebesko“. Zašto navodni kolektivni ridaj Srba nad *Sačmom* Vasović stavlja nasuprot zaboravu svojih *nestalih u ratu i rasejanju*? Zato što za nacionalistu i u emocionalnom smislu postoji hijerarhija prioriteta: tužiti se mora najpre za rod svoj, a potom, ako suza preostane, na red dolaze drugi. Povrh svega, žal zbog odlaska Luja Armstronga nudi kao komičnu sentimentalnost i sramotan erzac za imperativ tribalne solidarnosti.

5. Ako izuzmemo *malicioznost* (U pesmi „Nisu svi pisci budale“, navodno se hvali sposobnost za proneveru velikog novca kod pisca koji se uvek posmatrao kao tunjava i introvertna osoba bez smisla za praktične stvari. A u stvari, jedna čaršijska afera o Radoslavu Petkoviću izdiže se u rang filozofskog primera i iznova se potura kao trač i obada) i *cinizam ravan zlobi* (u pesmi „Nirvana“ jedan budistički pustinjač do stanja uzvišenog beščuvstva ne stiže *zahvaljujući svom isposničkom životu i snazi svoje meditacije*, već u nirvanu ulazi *samo zato što su ćelije budi na kori krompira pristale da mu ustupe svoje mesto u njoj*), ako zanemarimo *bizarnost kritike globalizma* (U pesmi „Kenijski nacionalizam“ ismeva se engleski autor koji tvrdi da je svet u opasnosti od kenijskog nacionalizma. Time što je kenijski nacionalizam stavljen umesto, recimo, američkog neo-imperijalizma ili globalnog terorizma, kritikuje se licemerje i slepilo intelektualne elite koja od jedne bodlje ne vidi kaktus. Problem je samo u malobrojnosti takvih kenijskih hipokrita. Prejaka kritika za marginalni fenomen zauzima mesto kritici dominantnih problema koje autor nije u stanju da vidi), ostaje nam narativna poezija ispuštene poente, ispraznost opštih mesta iskazana na komplikovan način (*ljubav je zgodan način/ da se izgubi ono/ što nikad nismo ni/ imali a i bez ljubavi bismo to/ izgubili*) ili primeri neuspešne „mističke poezije“ (pesme „Gnoza“ ili „Uvek ima dovoljno“ iz koje su stihovi: *Čovek je najjači kada se/ otvara i kada dopušta/ da ga obmanu*) i anahrone alogičnosti (*nebeski drum* za slepe miševе. Slepі miševi lete nisko, kao i ova sentimentalna parafraza poezije larmoajantnog štimunga).

6. Dobre pesme Nebojše Vasovića su: „Parkdejl“, o gradiću koji odumire; 4. stav „Brazilskih razglednica“: *Putevi, misli su/ putevi kamena što puca,/ na dodir starog sunca*; „Baba Jela iz San Franciska“, *petrijinski* skaz o jednoj tragičnoj sudbini; „Gornja Prespa“ o predmetima u napuštenoj kući grnčarskog sela koji *godinama/ čekaju svog vlasnika,/ sa mrtvom muvom na dnu/ od dugog čekanja*. Dobre pesme se rađaju u okrilju odumiranja, pucanja, kobi, napuštenosti i mrtve muve na dnu. Da je (p)ostao pesnik odumiranja i nebiča, sada bismo ga slavili uprkos antisemitskom projektu *Lažnog ... Kiša*. Ali, angažovanost globalne ksenofobije i ispraznost stihova pojeli su Vasovićev poetski smrtopis, kao buđ nirvanu ■

Povodom najave izlaska knjige **Srbija kao sprava** poznate ličnosti blagoizvolele su izjaviti:

.....

„Pa gde baš sad kad nam otimaju 15% duše koju nemamo!?“

Vojcek Koštuntun, vlasnik većinskog paketa akcija kompanije „Nacionalni interes a.d.“

„Ovo je još jedan pokušaj destabilizacije našeg pravnog poretka koji se zasniva na zakonu jačeg.“

Gandra Jočić, od ranije poznat organima gonjenja, autor studije „Istorija objijanja – od kioska do bubrega“

„Ne zanimaju me knjige koje nisam napisao, čak ni kada se ja pojavljujem kao jedan od junaka.“

Kilorad Spavić, treće ime za Srbiju, po zanimanju Hazar

„Ne čitam knjige u kojima se najskuplje srpske reči krčme budzašto.“

Mantija Nečković, kreativni direktor srpskog nacionalizma

„Zavirio sam malo u tu nazovi knjigu pomoću svojih parapsiholoških sposobnosti, i mogu samo sa žaljenjem da konstatujem: Sve je tako pusto, samo mene nema.“

Momo Napor, nacionalistički trendsetter, ljubitelj Guče, kajmaka i radže

NASTAVAK U SLEDEĆEM BROJU...

ARMATURA

Piše: Zoran Janić

REČI BEZ STVARI

O semantičkoj hiperinflaciji

Svedoci smo da je u poslednje dve decenije, tokom onog perioda kada je Srbija uporno generisala ratove i pothranjivala anahroni koncept nacionalne države, stvorena takva politička atmosfera u kojoj se tendenciozno negiraju ne samo istorijske činjenice, nego i obične činjenice iz svakodnevnog života; semantička inflacija što se proširila iz sfere političkog govora zahvatila je i običan govor, i pretvorila ga u medijum potvrđivanja neke vrste društveno poželjne paranoje. Poriče se sve, pa i ono najočiglednije. Medijska laž, još bolje medijski orkestrirani lavež, u kojem i danas odzvanjaju dobro uvežbani tonovi ratnog huškanja, služi dezorijentaciji običnih građana i naručenom falsifikovanju sadašnjosti i prošlosti. Falsifikuje se sve, od biografija, diploma, šengenskih viza do već utvrđenih istorijskih istina. Čak su i najobičnije reči izgubile svoj pravi sadržaj ili se koriste suprotno od svog denotativnog značenja; tako je i najnoviji napad na porodicu novinara Dejana Anastasijevića i njega samog, postavljanjem bombi pod prozor njegove spavaće sobe, u službenim saopštenjima vlasti nazvan „pokušajem zastrašivanja“, da bi ondašnji ministar kulture otišao čak i korak dalje, posavetovavši napadnutog novinara da se preseli sa porodicom u neki bezbedniji deo grada ili da izabere neku drugu, manje opasnu profesiju.

Ta vavilonska zbrka pojmova, ta semantička hiperinflacija koja vlada jezikom i našim životima već po odavno ima za cilj da prikrije još nešto: da živimo u prekamufiliranoj zločinačkoj državi koja se nije odrekla svoje prošlosti, ni svojih zločinaca, isto kao što nije spremna da se odrekne svog osvetničkog istorijskog zaveta, kao ni usluga dobro uhodanih tajnih službi čiji su glavni neprijatelji njeni sopstveni neposlušni građani; da dosiđei još nisu otvoreni, da državni službenici, novinari i propagandisti nisu lustrirani, da vojska nije reformisana ni stavljena pod civilnu kontrolu, da policijske i vojne akademije nisu očišćene od ratnih egzekutora, da je sudstvo plaćeni ili ucenjeni štićenik izvršne vlasti. Sve te anomalije nose jasan pečat sistematičnosti, pojavljuju se zakonomerno i zahtevaju resurse kakvima može da raspolaže jedino država. Živimo, dakle, u državi gde je zlo u pravom smislu reči institucionalizovano. Podsetimo se još jednom: na semantičkom crnom tržištu reči su gubile vrednost u direktnoj srazmeri sa padom standarda jezika. I padom vrednosti ljudskog života. I standarda smrti. Srbija je vodila četiri rata u svojoj nedavnoj prošlosti (i sva četiri izgubila). Zadatak semantičke inflacije je da od pogleda ljudi sakrije jednu očevidnu činjenicu – da je velika većina ljudi u svakoj društvenoj zajednici uvek protiv rata, i da je rat eksces i izuzetak, nikako i pravilo, te da društvo koje je vodilo tolike ratove zaredom teško da bi se moglo nazvati zdravim ili normalnim.

„Levica i desnica“, „republika i monarhija“, „državotvorno i pravoslavno“, „fašizam i sloboda“ – semantička hiperinflacija teži da unifikuje razlike i pomiri nepomirljivo, da fetišizira pojmove u neakvom okamenjenom obliku, iako je njihov sadržaj nepovratno izmenjen; ono što se naziva levicom odavno je postalo ekstremnom desnicom, centar zapravo i ne postoji, a popularne pseudoistorijske rasprave o četnicima i partizanima, svecima i suverenima, zločinima iz Drugog svetskog rata i još dublje kroz istoriju naovamo, ionako služe samo za zamajavanje prostog puka, dok njihova povišena emotivna dinamika daje osnovu stvaranju labilnog javnog mnjenja, nekakvog neodređenog agregatnog stanja, podložnog manipulaciji i paranoji. Istumbavši u glavama ljudi sve poznate orijentire, semantička hiperinflacija kruži javnim diskursom kao neka pustošeća sila, stvarajući sveopštu zbrku s ciljem da se potre razlika između krivice i odgovornosti, između uzroka i posledice, između osvajača i napadnutog, između dželata i žrtve.

Šta možemo činiti u ovakvim okolnostima? Ne mnogo, nažalost. Moramo se pomiriti s činjenicom da smo u manjini, kao i uvek kad neka nacija zastrani na svom istorijskom putu i kad odbrana osnovnih civilizacijskih tekovina postane goruće pitanje one svesne manjine; projekat „Velike Srbije“ propao je upravo stoga što je bio anahron i anticivilizacijski, i zbog toga je Srbija zasluženo stavljena u Hagu na stub srama kao jedina evropska država kojoj je posle Drugog svetskog rata pred najvišim forumom svetske porodice naroda suđeno zbog genocida. Moramo se pomiriti s tim da je naše polje delovanja znatno suženo. Pojedinci i institucije koji bi morali biti na našoj strani kao generatori promena, tzv. inteligencija ili klasa obrazovanih, univerzitetski i srednjoškolski profesori, umetnici, pisci, javni radnici, svi oni što diktiraju intelektualnu klimu nacije, uglavnom saučesnički ćute. „Strahovitoj upornosti zločina na ovom svetu jedino što možemo protivstaviti jeste ništa manja upornost naših svedočanstava“, rezignirano u jednom svom pismu veli Kami. U *Jevandelju po Mateju*, pak, kaže se: „Neka vaš govor bude da, da, ne, ne; sve što je više od ovoga oda zla je“. Ako već živimo u društvu koje decenijama organski (čitaj: planski) gaji zlo u svojim nedrima i uskraćuje slobodu građanima kao pojedincima, držeći ih, pod presijom ili otvorenom represijom, kao podaničku amorfnu masu jednako u stanju nekakve kontrolisane poluslobode (a vlastodršci dobro znaju da je takvo stanje najidealnije za prizivanje tiranije), onda bi profanu mudrost literature valjalo dopuniti i gore navedenom biblijskom maksimumom, što nas uči jedino ispravnom etičkom stavu da u odsudnim vremenima valja birati između dobra i zla, po principu ili-ili. U sprezi toga dvoga možda se krije i imperativ našeg delovanja: istinoljubivost i moralnost, istinom prožeta moralnost. Pravda i sloboda u svakom društvu najtešnje su povezane; borba za slobodu pojedinca je uvek i borba za pravednije društvo. Ali ne i obrnuto: borba za bolje društvo u ime klase, naroda ili religije redovno vodi ka istrebljenju i totalitarizmu ■

VREME SMRTI I RAZONODE

Piše: Momčilo Mihajlović

MIRIS POLJSKOG SMEĆA

Baš sam slatko spavao, baš sam lepo sanjao, kad me je nešto čačnulo i bušnulo, kad me je nešto uznemirilo. I tako sam se iznenada našao na ničijoj zemlji između sna i jave. Oči su mi, međutim, bile čvrsto sklopljene i nije mi padalo na pamet da ih otvorim. Jer, nisam hteo da gledam, mislim ili osećam. Želeo sam samo da potonem nazad u mekoću i toplinu sna. Ljutito sam se promeškoltio pokrivši lice rukom. Uzalud. Ono nešto me je opet čupnulo i štipnulo, ono nešto mi nije dalo mira. Ma ko je to, šta je to dodavola, tek što sam se upitao, a odgovor sam već znao. Bio je to miris. Jak, odvratan miris kome nisam uspevaao da odredim ni izvor ni poreklo. Obuzeli su me zebnja i nespokojsstvo. Gde sam to ja i odakle dolazi taj nesnosni smrad koji me muči i ne da mi da spavam?

Da li sam u bolnici pa to do mene dopire teški, zasićeni vonj bolničke menze? Joj, samo da nije bolnica. Čekaj, ništa me ne boli, a i bolničke splačine strašnije zaudaraju. Nije to bolnica. Pre će biti da sam u zagušljivom kupeu prastarog voza. Noćje, a voz, iz putnicima nepoznatih razloga, stoji u nekoj pustari, dok tu pored, na slepom koloseku, iz vagona-cisterne mirno curi sumpor-dioksid. Da, to bi moglo biti. Moglo bi, ali nije. Evo šta je. Ja sam jednostavno u svom domu, u kući nelegalno sagrađenoj usred naselja divlje podignutog na obroncima divlje deponije, što se sada, eto, isparava posle letnjeg pljuska. Da. A opet, šta ako ja i nemam svoj dom, već kao prognano, izbeglo i raseljeno lice tavorim u urušenom, memljivom vojnom magacinu koji širi zadah grobljanske kapele? A da nisam, ko zna, podstanar u prljavom, isповраćanom suterenu čije zidove obilno zapišavaju pijanci naduveni od piva?

Misterija, prava misterija. U klimavoj svesti mi tutnji kakofonija slika i prizora koji munjevito naleću i nestaju. Toliko toga ...

Neko po toplom junskom danu u ulični slivnik prosića ostatke kiselog kupusa; u osnovnoj školi je veliki odmor, pa imućna deca duvaju travu, a siromašna lepak; opet se izlila septička jama; tinja i topi se prepuni kontejner; upropašćene hodanjem u lošim cipelama i još gorim čarapama, moje sopstvene noge bazde na ubuđali sir; neko sa katarom želuca i trulim zubima pravo u mene izdiše svoj kužni dah; sa obala reke zastrašujuće zaudara riba pomorena izlivanjem fenola iz propale fabrike; u toku je pretakanje ukradene nafte; miris barutnih gasova meša se sa mirisom prosutih creva...

Smrad se na trenutak povukao, a onda je grunuo još većom žestinom. E, ovo je već gadno. Izgleda da je iz reke izronila hladnjača puna leševa neprijatelja koje smo pobili u našem poslednjem oslobodilačkom ratu. Ili je, već danima mrtva, počela da se raspada ona starica što je živela sama samcata jer joj je muž umro od čuda, a deca su emigrirala u Australiju. Mada, nije isključeno da to što me kinji i ne dolazi spolja, već iznutra, iz glave moje bolesne. Ja sam stari ratnik pa to iz ponora mojih potisnutih sećanja kulja neizbrisivi miris zapaljenih kuća i izgorele stoke. Ali ne, nemoguće. Ja ni mrava ne bih...

Osim ako on ne bi nasrnuo prvi. E onda... Odjednom se pojavila druga slika, tako jasna, tako istinita. Uspavalo me brujanje insekata dok sam leškario na cvetnom proplanku, a moj pas je, njuškajući po đubretu koje su ostavili ljubitelji prirode, iskopao nogu davno nestalog kontroverznoг biznismena. Čibe, čibe s tom nogom životinjo bezdušna, viknuo sam i slika se raspršila.

I tada mi se učinilo da sam konačno shvatio šta me je snašlo. Ja sam se zapravo onesvestio u krcatom, zdimljenom i masnom autobusu gde sveži znoj potocima lije preko ustajalog jučerašnjeg znoja. Ipak ne. Veća je verovatnoća da me to guši naizgled nespojiva mešavina aroma Džeka Denijelsa, kubanskih cigara i tamjana. Sav svečan, sa Hristom u mislima, protojerej ponovo osveštava kockarnicu i džip. Ponovo, jer prvi put nije uspeo. Da, to je to. Ili je to ili je onaj nepoznati nabavivši još, još i još kreozana konačno uspeo da otruje ono umiljato štene što su mu deca nadenula ime Bleki, hranila ga i čak mu kućicu napravila...

Ne, ja u tom čudnom stanju nalik bunilu nisam mogao da razrešim enigmu. Najednom mi to, umornom, neko i nije bilo važno. Jer, taj opipljivi smrad koji se uvlačio u mene nije me više ni brinuo ni plašio. A i zašto bi? Taj vonj mi je bio i poznat i blizak. Gde god da sam bio znao sam da se ne nalazim u Bretanji ili ne daj bože u Oslu. Gde god da sam bio, u Boru, Pančevu ili negde drugde, bilo mi je jasno da sam tu svoj na svome, da sam tu kod kuće. Važno je samo da nisam u bolnici. A nisam jer bolničke pomije zaudaraju žešće. Ponovo opušten, počeo sam da propadam i rastapam se. Šta mi je, budali, uopšte i bilo, pitao sam se, dok su mi se gasile misli i osećanja. Smrad ne samo da je prestao da mi smrdi nego je i... Kako da kažem... Nekakva mlaka prijatnost razlila se čitavim mojim telom. Od smrada još niko nije..., promrmrljao sam. Zatim sam lenjo zevnuo i utonuo u još dublji san ■

Piše: Tomislav Marković

ISTORIJA KOŽNE BOLESTI

VIS Maroderi, sa debi-albuma *Ne pitaj me za prvi milion*

Svako odere tuđu kožu
Svako otkrije da je čovek
Od krvi i mesa sačinjen

Svako tuđu kožu
Stavi u izlog
Crnoberzijske radnje

Svako tuđu kožu napuni
Zlatnim zubima, televizorima,
Veš-mašinama i escajgom

Ko ne proda kožu na vreme
Ko ne opere pare
Nek' bere kožu na šiljak

BULEVAR ZVEZDA

Piše: Redakcija **Betona**

GUSKOVA, JELENA JURJEVNA

GUSKOVA, Jelena Jurjevna (Moskva, 23.09.1949), istoričarka, mirotvorka, putinovka i panslavistkinja. Oduvek je bila zaokupljena istorijom *slovenskog juga*: na Moskovskom državnom univerzitetu je magistrirala 1980. sa temom iz istorije devetnaestovekovne Srbije da bi deset godina kasnije odbranila doktorsku tezu o samoupravnom sistemu u SFRJ. Zvanično je direktorka Centra za izučavanje balkanske krize, pri Institutu za slavistiku RAN. Nezvanično je operativka na terenu, ekspertkinja za jugoslovensku krizu i rusko-srpsko pitanje. Zagovornica je proto-Putinove i potom implementatorka Putinove politike na Balkanu. Tokom 1994. je radila u štabu mirovnih snaga OUN u bivšoj Jugoslaviji sa sedištem u Zagrebu. U svom kratkom autobiografskom zapisu pod naslovom „Jahorina“ (vidi: *Ruski mirotvorci na Balkanu*, 2007) govori o svom povratku u Misiyu (februar 1995) i susretima sa Radovanom Karadžićem i generalom Mladićem. Guskova opisuje Karadžića kao čoveka koji je sa njom delio razočaranje ruskom politikom na Balkanu i delovanjem ministra inostranih poslova Andreja Kozirjeva. S druge strane, Mladića opisuje kao otrešitog čoveka *jednostavne seljačke filozofije*. Takođe, navodi da „raspolaze fenomenalnom pameću, da zna ruske pesnike i pisce“. Na rastanku sa Guskovom, Mladić izražava čuđenje zbog čega Rusija ne može da izađe na kraj sa svojim *Turcima-Čečenicima*, napominjući da bi „on taj problem rešio za dve nedelje“. Guskova je 1993. godine objavila opsežnu studiju pod naslovom *Jugoslovenska kriza*, koju je desetak godina kasnije Slobodan Milošević koristio tokom svoje odbrane u Hagu. U februaru 2003. i sama je nastupala kao svedok odbrane na suđenju generalu Stanislavu Galiću, komandantu Sarajevsko-romanijskog korpusa, optuženom za blokadu grada, granatiranje i snajpersku paljbu. Jelena Guskova je rado viđen gost u srpskim istoričarskim i militarnim krugovima. Često boravi u Beogradu i nastupa na tribinama, od Ruskog doma, preko Pravnog fakulteta (u organizaciji Nomokanona) do SANU, čiji je član postala u junu 2007. godine. Njen prijem u Akademiju, slučajno ili ne, organizovan je kao specijalni program u okviru okruglog stola sa temom *O etničkom poreklu Albanaca*. Prilikom prijema, kao *Special Guest Star* pojavila se i njena prijateljica Ljiljana Bulatović, koja je samoinicijativno uzela reč i pozvala akademike da se po ugledu na Guskovu javno stave u odbranu *srpskih junaka*. Jelena Guskova je tom prilikom u Beogradu održala predavanje o ciljevima ruske politike na Balkanu, izlažući svoju tezu o *trofaznom* nacionalnom vaskrsenju Rusije tokom devedesetih godina. Po Guskovoj, Rusija je nakon rušenja SSSR-a prošla kroz *period neodređenosti*, zatim kroz *fazu potpune pasivnosti* (1992-1995), da bi sa dolaškom Jevgenija Primakova ušla u fazu *postavljanja nacionalnog interesa kao prioriteta* (1995-1999). Sve je to vodilo Rusiju ka pojavi dveju zvezda u vidu Vladimira Putina i Sergeja Lavrova, u čijoj se politici Guskova konačno prepoznala. Danas je Guskova ekspertkinja za kosovsko pitanje. Kritikuje svako limitiranje roka za postizanje dogovora između srpske i albanske strane. Po njoj bi pregovori *trebalo da traju sto godina*. Rečita je web prezentacija života i rada ove mirotvorke (www.guskova.ru) baš koliko i naslovi njenih knjiga (*Jugoslavija u vatri*, 1992, *Slovenija. Put ka samostalnosti* (2001), *Albanski faktor u razvitku krize na teritoriji bivše Jugoslavije*, 2005). Jelena Jurjevna Guskova neguje imidž „običnog čoveka“ iz naroda ■

Za svaku srpsku kuću **KAPITALNI ŠPIL** Matica insistira

BLOK BR. V

www.kosmoplovci.net

Karta srpskog spasa (2)

Uputstvo za upotrebu: isecite kartu po isprekidanim linijama i zalepite je na mediapan. Kartu instalirajte na centralno mesto u svom sobnom ikonostas. Molite se Bogu Ocu Nacije tri puta dnevno, u vreme smrti i razonode. Tokom molitve skoncentrišite se na zenicu u desnom oku lobanje dok vam se ne ukažu beonjače, a onda bacite pogled na ogledalo. Ako ugledate zlokobnu priliku zakrvavljenih očiju u maskirnoj uniformi, sa nožem u zubima i očima u srcu, to znači da vam je Bog Otac Nacije uslišio molitve. Ova karta je džoker i može da posluži kao zamena za Vernika, Grešnika i Otpadnika u nekim kartaškim igrama (poker sa etnički čistim kartama, remi u kosovskim pregovorima, policijski pasijans, mostarski bridž, tač kame, ajnc narod ajnc voda).